

Resultaten leesmonitor 2017

De Bieb op School

april 2018

Inleiding

Eind 2014 ging het programma De Bieb op School (DBoS) van start als uitvloeisel van de structurele samenwerking tussen Agora, Zaan Primair en De Bieb voor de Zaanstreek. In totaal 28 scholen meldden zich aan voor de pilot, die in maart 2016 succesvol werd afgesloten. Het programma werd voortgezet en inmiddels hebben alle basisscholen in Zaanstad en Wormerland zich aangesloten bij DBoS. Ook een basisschool van Agora uit Oostzaan doet mee.

Doelstelling van het programma DBoS is om het leesplezier van de Zaanse basisschoolleerlingen te vergroten, zodat zij meer gaan lezen. Zo verwerven de leerlingen een grotere woordenschat en een betere leesvaardigheid. Een grotere woordenschat leidt tot een hoger opleidingsniveau, een betere kans op de arbeidsmarkt en een grotere maatschappelijke participatie, blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. Zaanstad en Wormerland hebben relatief veel laaggeletterden: ruim 16% tegenover 11,9% landelijk. De kiem voor laaggeletterdheid wordt in de kindertijd gelegd. Het is dus belangrijk dat alle betrokken partijen zich inspannen om kinderen een zo goed mogelijke start te geven.

De Zaanse jeugd scoorde in 2015 slechter op leesplezier dan het landelijk gemiddelde. Het is de ambitie van DBoS om die achterstand in te lopen en om eind 2020 boven het landelijk gemiddelde uit te komen. De samenwerking tussen de Zaanse basisscholen en De Bieb voor de Zaanstreek is er volledig op gericht deze ambitie te verwezenlijken. Daartoe voelen alle partijen zich tegenover de kinderen van de Zaanstreek verplicht.

U treft hieronder de resultaten aan van de leesmonitor waaraan alle basisscholen in de periode december 2017 - januari 2018 hebben meegedaan. Alle kinderen vanaf groep 5 en hun leerkrachten hebben de leesmonitor ingevuld, de leesmediaconsulenten van De Bieb hebben de antwoorden aangevuld met achtergrondinformatie. Anders dan voorgaande jaren zijn leerlingen uit groep 4 niet in de leesmonitor betrokken.

De leesmonitor bestond dit jaar uit negen vragen. De antwoorden daarop van de Zaanse basisscholen (ongeveer 6.400 schoolkinderen) zijn samengevat en afgezet tegen de uitkomsten van andere scholen in Nederland die meedoen aan DBoS (ongeveer 120.000 schoolkinderen). Daarnaast zijn de resultaten afgezet tegen de resultaten uit 2016. Een deel van de vragen is, met name op verzoek van de Zaanse scholen en onze leesmediaconsulenten aangepast, waardoor op een aantal punten de vergelijking met de voorgaande jaren niet meer goed te maken is. Wij hebben die veranderingen aangebracht, omdat er dringend behoefte was aan versimpeling van de vragen. Ook landelijk hebben we aangedrongen op versimpeling. Bij de afzonderlijke resultaten staan soms iets andere leerlingenaantallen vermeld, omdat niet elk kind alle vragen blijkt te hebben ingevuld. Aangezien het om slechts kleine verschillen gaat, zijn de effecten ervan verwaarloosbaar.

De geselecteerde vragen van de leesmonitor hebben betrekking op de beleving van de leerling zelf: hoe ervaart de leerling het lezen thuis en in de klas. Daarnaast is gekeken naar de stimulerende rol van de ouders op het gebied van lezen, de rol

van leerkrachten en de kwaliteit van de schoolbibliotheek. Ook is gevraagd naar de informatievaardigheden van de leerlingen. Tot slot is gekeken naar het aantal uitleningen bij de BiebBussen, de vestigingen van De Bieb en de twee door De Bieb onderhouden schoolbibliotheeken.

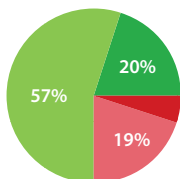
De resultaten zijn zeer positief. We zijn hard op weg om de gezamenlijke ambitie te verwezenlijken: boven het landelijk gemiddelde uitkomen. Bij vijf van de negen vragen scoren de Zaanse scholen nu al boven het landelijk gemiddelde, bij één vraag zitten ze op het gemiddelde. Bij de vraag over het aantal boeken in de schoolbibliotheek is de score lager dan landelijk, maar dat wordt ondervangen door het gebruik van de aanvullende collecties van De Bieb in de BiebBussen en de vestigingen van De Bieb. Op twee vragen willen we het komende jaar verbetering zien: thuis lezen voor het plezier en het zelfstandig zoeken naar informatie. Toch kunnen we vaststellen dat we er in drie jaar tijd in zijn geslaagd de achterstand ten opzichte van het landelijk gemiddelde voor het grootste deel weg te werken.

Behalve antwoorden op de negen vragen uit de monitor hebben we gegevens verzameld over de uitleningen van de verschillende scholen en deze vergeleken met de uitleencijfers van 2016. Ook hier zien we een positieve trend. Het totale aantal uitleningen is met ruim 8% gestegen ten opzichte van 2016.

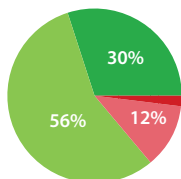
Hoe vind je het om een boek te lezen?

2017

Zaanstreek

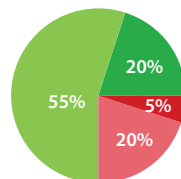

3.209 jongens

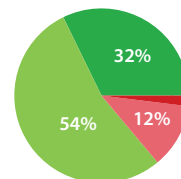

3.156 meisjes

Landelijk

58.818 jongens

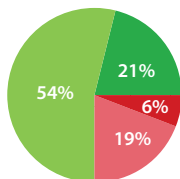

58.734 meisjes

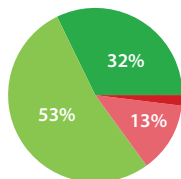

2016

Zaanstreek

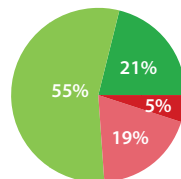

3.429 jongens

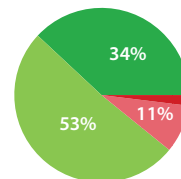

3.400 meisjes

Landelijk

58.178 jongens

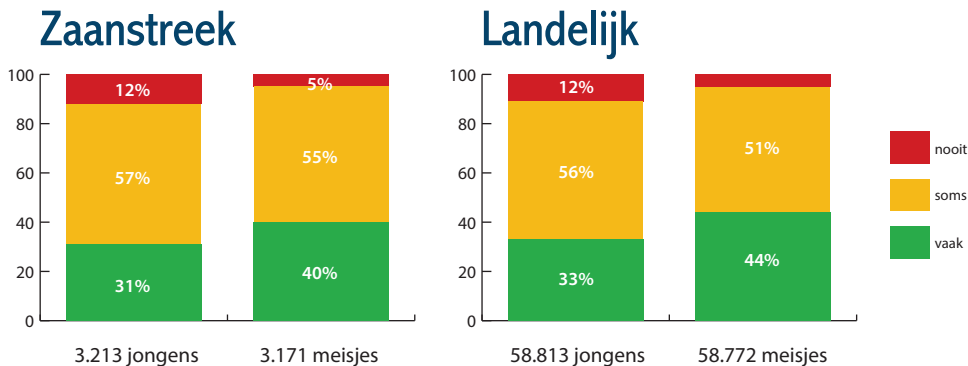
57.899 meisjes

Hoe vind je het om een boek te lezen?

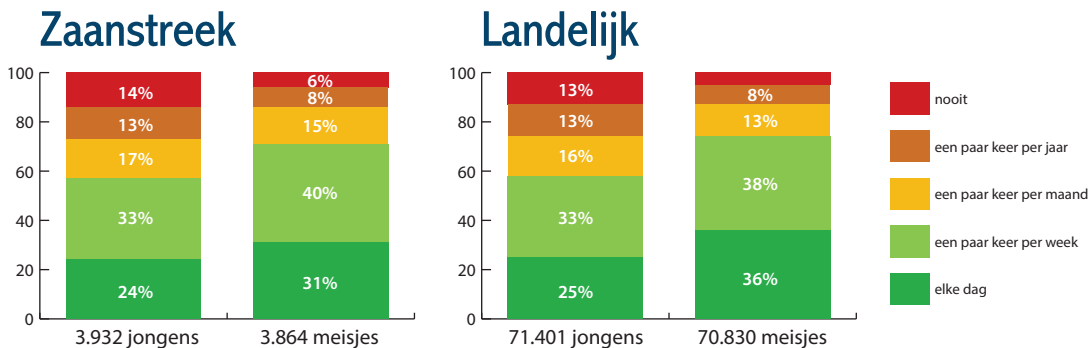
Vorig jaar was de tevredenheid over het lezen van een boek iets gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor, dit jaar is de tevredenheid gestegen. Eind 2016 gaf 75% van de jongens het antwoord 'best leuk' of 'erg leuk': 1% onder het landelijk gemiddelde. Eind 2017 is dat percentage gestegen naar 77. Landelijk gezien is de tevredenheid juist iets gedaald, zodat de Zaanse jongens nu 2% boven het landelijk gemiddelde scoren. Bij de meisjes ligt de tevredenheid structureel hoger: 86% vindt lezen 'best leuk' of 'erg leuk', dat is 1% hoger dan in 2016. De Zaanse meisjes zitten daarmee precies op het landelijk gemiddelde, terwijl ze in 2016 nog 2% onder het landelijk gemiddelde scoorden.

Hoe vaak lees je thuis voor je plezier een boek?

2017

2016

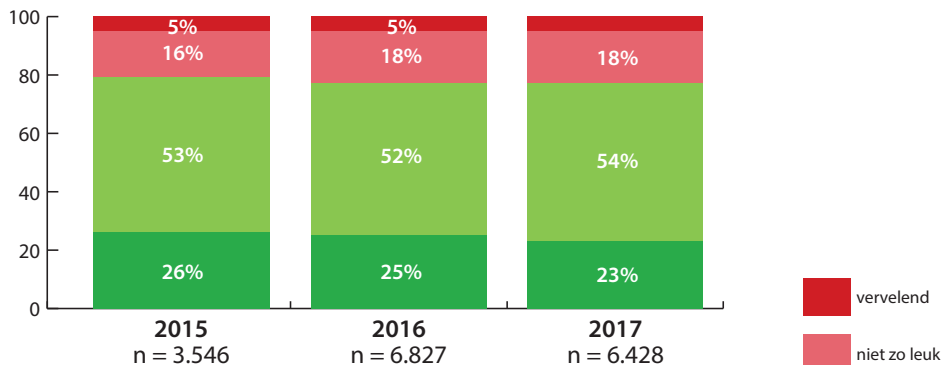
Hoe vaak lees je thuis voor je plezier een boek?

Deze vraag had tot vorig jaar vijf antwoordmogelijkheden, tegen drie nu. De antwoorden van 2017 zijn daarom lastig te vergelijken met die van 2016. Vorig jaar viel vooral op dat meisjes in de Zaanstreek thuis minder lazen dan het landelijk gemiddelde, terwijl jongens vrijwel op het landelijk gemiddelde zaten.

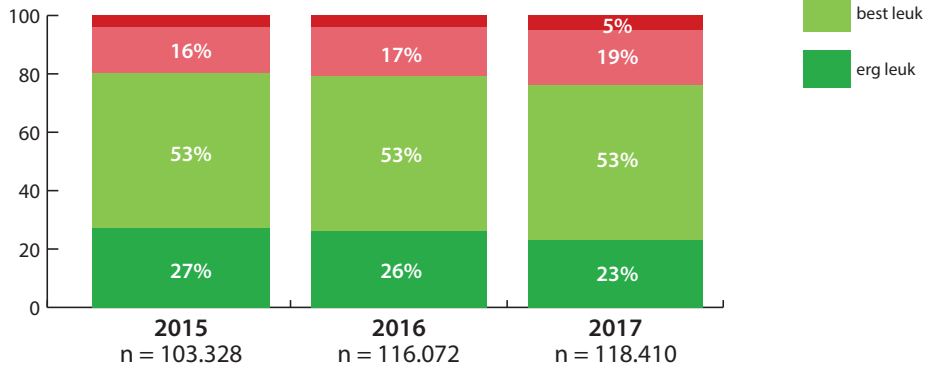
De verschillen tussen jongens en meisjes waren overigens nog steeds aanzienlijk: meisjes lezen structureel meer dan jongens. Opvallend voor 2017 is dat het aantal jongens en meisjes dat aangeeft nooit thuis te lezen, is gedaald; beide groepen zitten nu op het landelijk gemiddelde. Dat stemt hoopvol. Het aantal jongens en meisjes dat aangeeft vaak thuis te lezen ligt lager dan het landelijk gemiddelde. 31% van de jongens leest vaak thuis; dat is 2% lager dan het landelijk gemiddelde. Van de meisjes leest 40% vaak een boek thuis; dat is maar liefst 4% lager. Ten opzichte van 2016 is dit beeld niet veranderd.

Als ik in de klas een boek lees, vind ik dat...

Zaanstreek

Landelijk

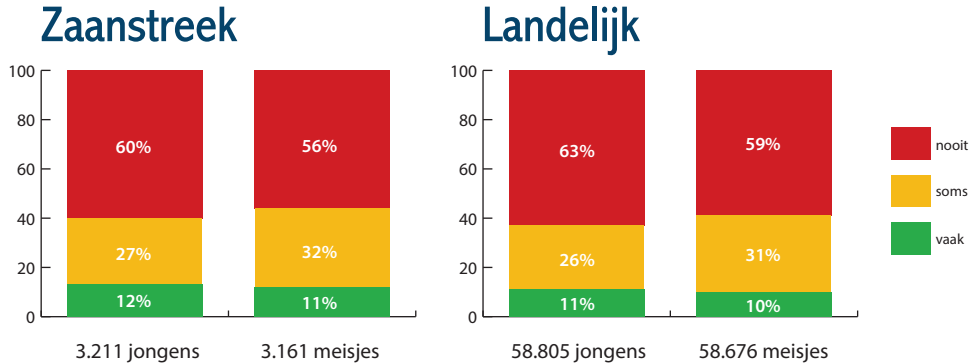

Als ik in de klas een boek lees, vind ik dat...

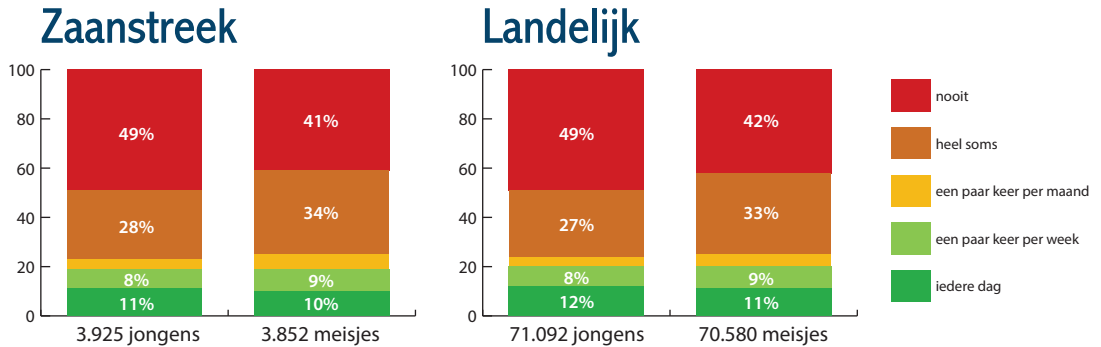
De resultaten in 2017 zijn in de Zaanstreek niet substantieel veranderd ten opzichte van 2016: 77% van de Zaanse kinderen vindt lezen in de klas 'best leuk' of 'erg leuk'. Er heeft een kleine verschuiving van 2% plaatsgevonden van 'erg leuk' naar 'best leuk'. Landelijk is de vraag minder positief beantwoord.

Mijn moeder/vader leest mij thuis voor

2017

2016

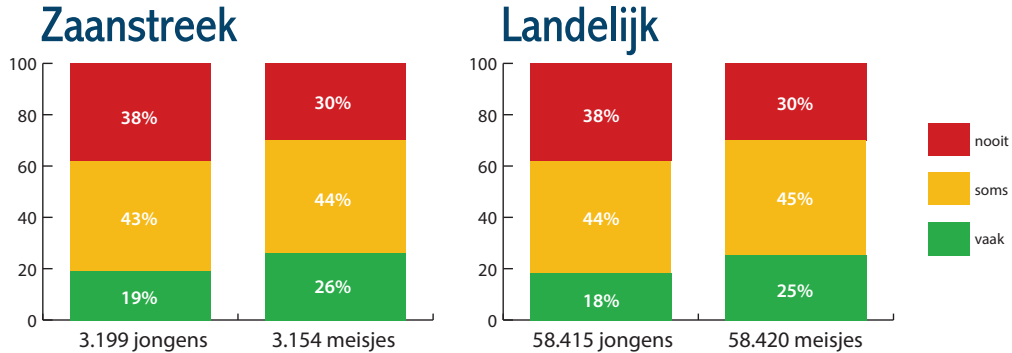

Mijn moeder/vader leest mij thuis voor

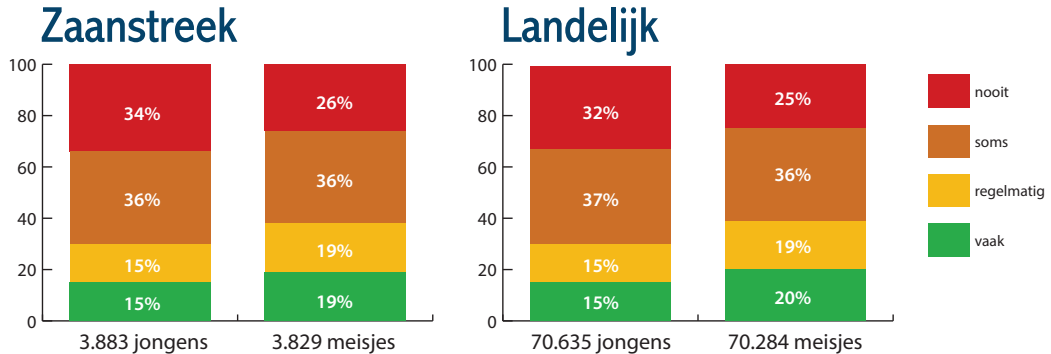
Zagen we in 2016 nog een daling van het aantal momenten dat er thuis wordt voorgelezen, 2017 lijkt een positieve ontwikkeling te laten zien. Het aantal antwoordmogelijkheden is ook bij deze vraag echter van 5 naar 3 gegaan, dus een eenduidige vergelijking is lastig te maken. Daar komt bij dat de leerlingen van groep 4 niet meer in de monitor voorkomen en jonge kinderen vaker worden voorgelezen dan oudere kinderen, wat de vergelijking met 2016 extra lastig maakt. Vergelijken we de antwoorden van 2017 met die van het landelijk gemiddelde, dan zien we een vooruitgang ten opzichte van vorig jaar. In 2016 werd zowel 1% van de jongens als 1% van de meisjes minder vaak thuis voorgelezen dan gemiddeld. Eind 2017 was het precies omgekeerd: 1% van zowel de jongens als de meisjes werd juist vaker thuis voorgelezen dan gemiddeld. Jongens scoren hoger dan meisjes op de uitersten, net als op landelijk niveau.

Mijn moeder/vader gaat met mij naar De Bieb

2017

2016

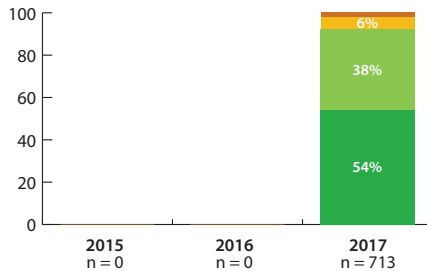

Mijn moeder/vader gaat met mij naar De Bieb

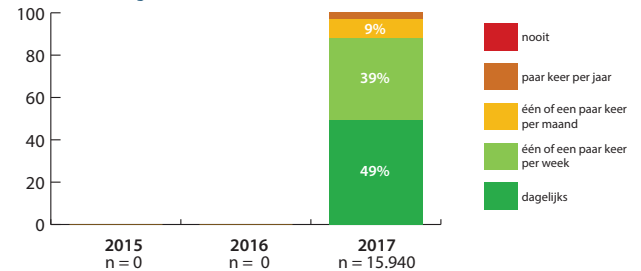
Ook voor deze vraag geldt dat de resultaten het best vergeleken kunnen worden met het landelijk gemiddelde, omdat er minder antwoordmogelijkheden waren. In 2016 scoorden zowel de jongens als de meisjes net iets lager dan het landelijk gemiddelde, in 2017 scoren beide groepen net iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Voorlezen aan de groep

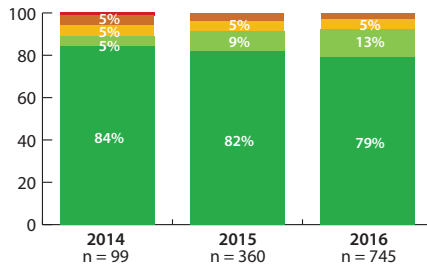
Zaanstreek

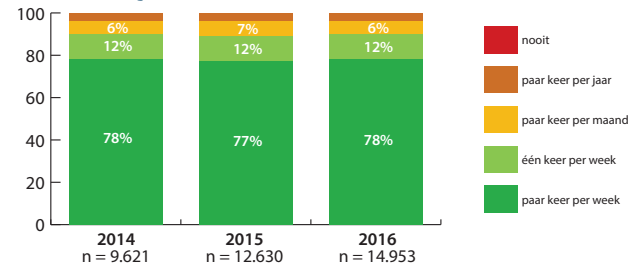
Landelijk

Zaanstreek

Landelijk

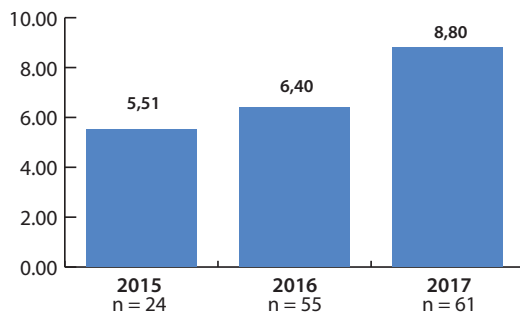
Voorlezen aan de groep

In de Zaanstreek wordt beduidend vaker voorgelezen aan de groep dan elders in het land. Maar liefst 54% van de leerkrachten geeft aan dagelijks voor te lezen, tegen 49% landelijk. Ook de groep die aangeeft dagelijks of in elk geval minstens één keer per week voor te lezen is groter: de Zaanse leerkrachten scoren 4% hoger dan hun collega's elders. Een heel kleine groep – 2% van de leerkrachten – geeft aan slechts een paar keer per jaar voor te lezen. Het streven is om dit percentage terug te brengen naar 0.

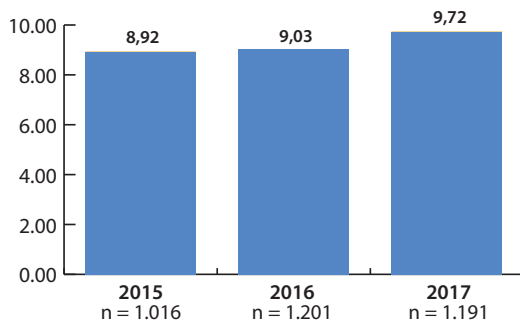
Gemiddeld aantal boeken in de schoolbibliotheek

gemiddeld aantal boeken in de collectie van de schoolbibliotheek per leerling

Zaanstreek

Landelijk

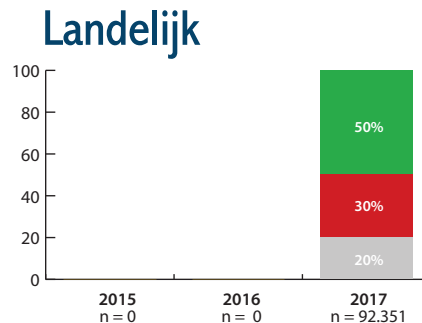
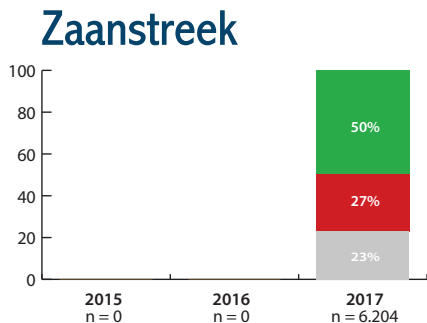

Gemiddeld aantal boeken in de schoolbibliotheek

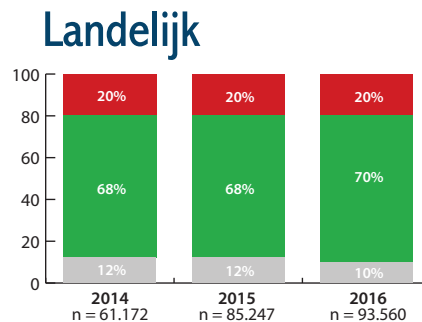
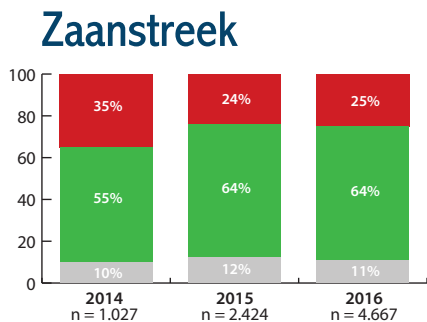
De stijging van het aantal boeken in de verschillende schoolbibliotheek zet door. Waren er in 2016 in de Zaanstreek 6,4 boeken per kind (tegen 9,3 boeken landelijk), in 2017 is dit aantal gestegen naar 8,8 boeken per kind (tegen 9,7 landelijk). In 2017 is er flink geïnvesteerd in de eigen schoolcollecties. Tezamen met de collecties van de BiebBussen en die van de vestigingen van De Bieb levert dit een groot assortiment boeken op waaruit Zaanse leerlingen kunnen kiezen.

Er zijn genoeg leuke leesboeken in de schoolbibliotheek

Er zijn genoeg leuke leesboeken in de schoolbibliotheek

Er zijn leuke leesboeken in de schoolbibliotheek

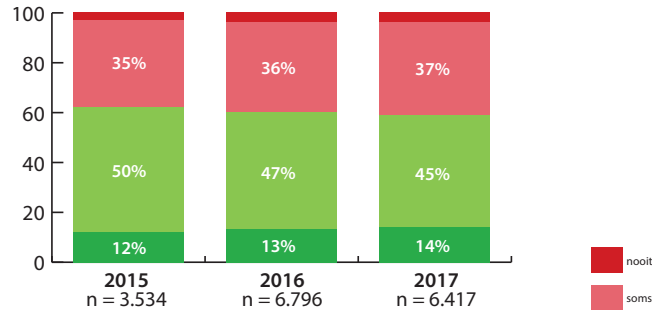

Er zijn genoeg leuke leesboeken in de schoolbibliotheek

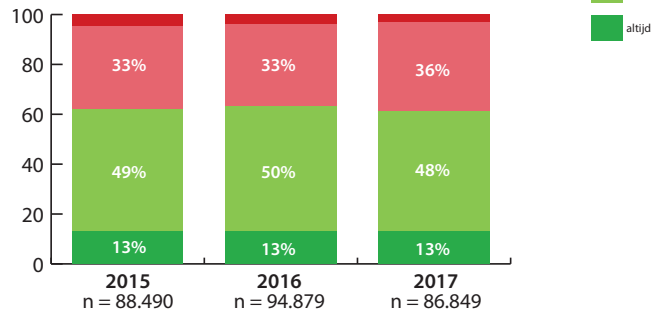
De vraagstelling is veranderd. Voorheen werd er gevraagd of er leuke boeken waren in de schoolbibliotheek, nu is de vraag of er genoeg leuke boeken zijn. Een vergelijking met voorgaande jaren gaat dus mank. Wel zien we dat de stijging van het aantal boeken in de schoolbibliotheken z'n vruchten afwerpt. In 2016 was 64% van de Zaanse kinderen tevreden over de kwaliteit van de boeken, tegenover 70% in de rest van Nederland. In 2017 was de tevredenheid in de Zaanstreek over kwaliteit en kwantiteit van de boeken gelijk aan het landelijk gemiddelde: 50%. Toch moet er in 2018 scherp worden gekeken naar hoe de tevredenheid verhoogd kan worden, 50% van de kinderen is immers niet tevreden over het aantal leuke boeken. Een uitbreiding van de collectie is duur en vaak niet realiseerbaar. Misschien moeten we proberen de aandacht van kinderen te laten verschuiven van bestsellers naar de veel grotere groep leuke maar minder bekende boeken.

Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?

Zaanstreek

Landelijk

Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?

De laatste vraag gaat over mediawijsheid en het zoeken naar digitale informatie. Het aantal kinderen dat tevreden is over hoe vaak zij zelfstandig de juiste informatie kunnen vinden, is gedaald. Op landelijk niveau met 2%, in de Zaanstreek met 1%. Dat is zorgelijk, want goede informatievaardigheden zijn essentieel voor het vervolg van de schoolcarrière. Er is meer aandacht geweest voor informatievaardigheden in 2017. Wellicht heeft juist deze aandacht de kinderen ervan doordrongen dat ze nog weinig informatievaardigheden hebben.

Uitleencijfers

In totaal zijn er in 2017 ruim 265.000 uitleningen geweest, tegen 245.000 in 2016, een toename van ruim 8%. Daar zijn we blij mee. Het aantal uitleningen per school varieert echter aanzienlijk. Met een aantal scholen worden in 2018 aanvullende afspraken gemaakt, aangezien bij deze scholen het aantal uitleningen achterblijft bij de doelstelling om ieder kind elke 4 weken 4 boeken te laten lenen. In 2016 leenden de Zaanse leerlingen gemiddeld 16 boeken in een jaar, het afgelopen jaar gemiddeld iets meer dan 17.

In 2017 zijn er 168.059 uitleningen geweest bij de BiebBussen. Ten opzichte van 2016 is dat aantal nagenoeg gelijk gebleven. Bij de schoolbibliotheken zijn 43.611 uitleningen geweest in 2017, ruim 16% minder dan in 2016. Het uitlenen via de vestigingen loopt bij alle vestigingen goed, behalve in Oostzaan. In 2017 zijn er in de vestigingen 54.036 uitleningen geweest, tegen 25.724 in 2016: meer dan een verdubbeling.